

Hankesuunnitelma

LIITE

HAM Helsingin taidemuseo

6.10.2021

Haku

Erityisavustus digitaalisen kulttuuriperinnön saatavuuden ja säilyttämisen tukemiseen, yhteisiin palveluihin yleisille kirjastoille sekä museokokoelmien digitalisaation edistämiseen.

Hankkeen tiedot

Käyttötarkoitus

HAM Helsingin taidemuseon liittyminen Finnaan ja Europeanaan, digitaalisten kokoelmien laadun parantaminen, saavutettavuuden lisääminen ja verkkoon avaaminen.

Lyhyt kuvaus käyttötarkoituksesta

Museon kokoelmien laadukas, saavutettava ja kattava julkaisu Finnassa ja sen kautta Europeanassa vaatii digitointia valmistelevia töitä, digitointia sekä digitaalisten objektien kuvailutiedon tarkentamista. Haemme avustusta näihin digitoinnin valmistelu-, digitointi- ja kuvailutoimiin, jotka ovat osa museon liittymistä Finnaan ja Europeanaan.

Hankkeessa kartoitetaan teos-, kuva- ja arkistokokoelman digitoinnin tilannetta, yksilöidään kokoelmakohtaisesti digitointitarpeita ja aloitetaan laaja digitoinnin valmistelu näiden tietojen perusteella. Hankkeessa myös digitoidaan jo tiedossa olevien digitointitarpeiden pohjalta suuriresoluutiokuvia ja liitetään ne kokoelmatietokantaan, josta ne siirretään Finnaan ja myöhemmin Europeanaan. Samalla täydennetään objektien kuvailutietoa, mikä tekee digitaalisista kokoelmista saavutettavampia. Hankkeessa syntyy museolle kokoelmien digitoinnin ja verkkojulkaisemisen laaja suunnitelma, ja hankkeen synnyttämää tietoa ja hyviä käytäntöjä jaetaan ja jatkokehitetään yhdessä muun museokentän kanssa.

Avustuksen suunniteltu käyttöaika

1.1.2022–1.12.2022

Hankesuunnitelma

Tarvekuvaus

HAM Helsingin taidemuseon taidekokoelma on kattavasti luetteloitu perustiedoin kokoelmahallintajärjestelmään, mutta järjestelmään ei ole viety laajamittaisesti laadukkaita suuriresoluutiokuvia. Lisäksi suuresta osasta kokoelmadataa puuttuu tarkempi kontekstualisoiva tieto, esimerkiksi asiansanoitus ja teosten kuvailu tyylisuunnittain. Kokoelmadatan sisältämät digitaaliset kuvat tai kuvailutieto eivät siis suurelta osin täytä muistiorganisaatiokentän yhteisesti määrittelemiä laatustandardeja. Hankkeen tavoitteena on korjata tätä tilannetta, tuottaa kokoelmahallintajärjestelmään laadukkaita digitointeja sekä nostaa kuvailutiedon tasoa. Tämä edistää niin museon sisäisten prosessien kuin asiakkaille tarjottavien palveluiden kehittämistä.

Museo on tehnyt Finna-palvelusopimuksen kesällä 2021, ja hakemuksessa kuvailtu hanke on osa museon liittymistä Finnaan ja myöhemmin Europeanaan. Finna-rajapinnan määrittelytyö museolla on käynnissä ja kokoelmahallintajärjestelmän Finna-julkaiseminen on teknisesti

tuotantokäytössä vuoden 2021 loppuun mennessä. HAMin kokoelmia ei ole aiemmin ollut verkossa saatavilla laajasti, ainoastaan julkisen taiteen kokoelma on selattavissa verkossa.

Hanke kohdistuu ensisijaisesti taideteoskokoelmaan, mutta osana hanketta selvitetään myös kuva-arkiston ja ns. arkistokokoelman (=kokoelmiin liittyvä muu materiaali, esim. teosten suunnitelmat) digitoinnin tilannetta ja valmistellaan soveltuvin osin sen jatkodigitointia.

Tavoitteet

Hankkeessa tuotetaan kokonaiskuva ja -suunnitelma museon kokoelmadigitoinnin tilanteesta, valmistellaan laajamittaista jatkodigitointia, tuotetaan kokoelmahallintajärjestelmään laadukkaita uusia digitointeja ja nostetaan kuvailutiedon tasoa. Tämä työ edesauttaa kokoelmien julkaisemista ja saavutettavuutta Finnassa ja Europeanassa niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikajänteellä.

Hankkeen tavoitteena on siis 1) kartoittaa, valmistella ja soveltuvin osin toteuttaa museon kokoelmien kattavaa digitointia ja verkkojulkaisemista, 2) digitoida tiedossa olevien digitointitarpeiden (mm. käytetyimmät, kysytyimmät kokoelmat) pohjalta suuriresoluutiokuvia, liittää ne kokoelmatietokantaan, 3) täydentää digitaalisten kokoelmien kuvailutietoja, erityisesti saavutettavuutta (mm. käytettävyys, löydettävyys, rajapintakäyttö) ja Finnan tietomallia ajatellen.

Digitaalinen kokoelmahallinta on yksi museotoiminnan kivijalka. Hankkeessa tehtävä työ tukee siis paitsi kokoelmahallintaa, myös sisäisiin ja ulkoisiin asiakkuuksiin liittyviä työprosesseja, esimerkiksi näyttely-, opetus- ja tutkimuskäyttöä. Lisäksi laadukas digitaalinen kokoelmadata tukee uusien digitaalisten kokoelmapalveluiden kehittämistä.

Toteutustapa

- 1) Hankkeessa valmistellaan digitointia tuottamalla kokoelmien digitalisaation kokonaiskuva ja luomalla suunnitelma kokoelmien digitointi- ja verkkojulkaisutarpeista ja niihin liittyvistä työprosesseista. Kartoitamme kokoelmien digitalisaation tilannetta selvittämällä kokoelmahallintajärjestelmästä puuttuvat kuvat (tai digitoinnit) sekä kuvat (tai digitoinnit) jotka eivät täytä laatustandardeja. Tämä kartoitus kohdistuu ensisijaisesti taideteoskokoelmaan, mutta osana hanketta selvitetään myös kuva-arkiston ja ns. arkistokokoelman (=kokoelmiin liittyvä muu materiaali, esim. teosten suunnitelmat) digitoinnin tilanne. Kartoituksen pohjalta julkaisemme Finnassa teoskokonaisuuksia soveltuvin osin, priorisointina mm. kokoelmien aiempi kysyntä ja käyttö.

Lisäksi useista moniosaisista teoksista on kuvattu vain yksittäiset osat ja kokonaisuuden ns. ripustuskuva tai pääkuva puuttuu. Tällöin teoksesta ei ole olemassa käyttökelpoista teoskuvaa, jonka voisi julkaista Finnassa. Moniosaisista teoksista puuttuvien teoskuvien (ns. ripustuskuva) tuottaminen vaatii paitsi valokuvaajan ja kokoelma-amanuenssien, myös museomestareiden ja konservattoreiden työpanosta, ja kokonaisuuden koordinointi edellyttää hyvää suunnittelua. Hankkeessa syntyikin myös moniosaisien teosten puuttuvien pääkuvien kartoitus, jonka pohjalta valmistellaan moniosaisien teosten digitointia sisäisten prosessikuvausten mukaisesti.

- 2) Museolla on tiedossa kokoelmakohtaisia digitointitarpeita (mm. kysytyimmät, käytetyimmät tai näyttelytoiminnan kannalta ajankohtaiset kokoelmat), jotka voidaan toteuttaa tämän hankkeen yhteydessä. Tämä käsittää suuriresoluutiokuvien tuottamisen

(yleensä valokuvaamalla tai aiemmin otetusta diakuvasta digitoimalla) ja viemisen kokoelmahallintajärjestelmään. Kuvat liitetään järjestelmään yleensä yksitellen, mutta osana hanketta selvitämme mahdollisuuden liittää digitoinnit ns. massa-ajona (ostettava palvelu) kokoelmiin, jolloin digitointiprosessiin tarvitaan vähemmän käsityötä.

- 3) Kokoelmien kuvailutietoa täydennetään ja korjataan. Tässä yhteydessä lisätään kokoelmiin puuttuvilta osin mm. asiasanoitusta ja muuta kontekstualisoivaa tietoa, sekä tarkistetaan tietojen yhteensopivuus Finnan tietomallin kanssa. Tarvittaessa täydennetään tietoja myös Finnan tietomallin mukaisesti, mutta lähtökohtaisesti museon käytössä oleva tietomalli vastaa Finnan tarpeisiin (Spectrum-pohjainen kansallinen museoiden luettelointiohje). Kaikkea kuvailutietoa ei hankkeessa voida käydä läpi, mutta tämän vaiheen töitä priorisoidaan kokoelmanosakohtaisesti ja digitointitilanteen mukaisesti.

Aineistojen käyttöoikeudet merkitään Rightsstatements-käyttöoikeuskuvauksilla ja soveltuvin osin Creative Commons -lisensseillä.

Hankkeessa luodaan perusta Finna- ja Europeana-julkaisemiselle. Nämä palvelut toimivat jatkossa osallistamisen ja palvelukehittämisen alustoina digitaalisissa kokoelmapalveluissa. Esimerkiksi Finnan avoimen rajapinnan päälle kehitettävät palvelut mahdollistavat museolle uudenlaisia rooleja osallistajana.

Muut keskeiset yhteistyökumppanit

Finna / Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelut, Finna-palvelun ja Europeana-rajapinnan tuotanto.

Helsingin kaupunki, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, tarjoaa hallinto- ja tukipalveluita hankkeelle.

Hankkeen arvioitu maantieteellinen laajuus

Finna palvelee verkossa kaikkia kiinnostuneita yli maan rajojen, ja Europeana lisää aineistojen saavutettavuutta myös kielialueemme ulkopuolella.

Itse hanketyö tehdään Helsingissä, mutta mm. HAM Helsingin taidemuseon alueellisen taidemuseotehtävän kautta hankkeessa saatuja kokemuksia ja hyviä käytäntöjä jaetaan laajasti museokentälle.

Kohderyhmä

HAM Helsingin taidemuseon kokoelmat ovat kansallisesti ja kansainvälisesti merkittäviä, ja niiden verkkojulkaisemisella on laajoja potentiaalisia kohderyhmiä paitsi Suomessa myös Suomen rajojen ulkopuolella.

Museo tekee aktiivista asiakasprofiilityötä, jonka pohjalta myös kokoelmapalveluita kohdennetaan. Tässä hankkeessa toteutettavat toimenpiteet mahdollistavat kokoelmaverkkopalveluiden entistä tarkemman kohdentamisen esimerkiksi sellaisille kohderyhmille, joita museon näyttely- tai muut palvelut eivät tavoita.

Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden määrä (arvio)

6 henkilöä

Miten hankkeen kohderyhmä osallistuu toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin?

Hankkeessa luodaan perusta Finna- ja Europeana-julkaisemiselle. Nämä palvelut toimivat jatkossa osallistamisen alustoina digitaalisissa kokoelmapalveluissa. Esimerkiksi Finnan avoimen rajapinnan päälle kehitettävät palvelut mahdollistavat museolle uudenlaisia rooleja osallistajana.

Aikataulu

KK/VVVV

1-2/2022

Hanke käynnistyy, projektityöntekijän rekrytointi, valmisteleva työ (museon amanuenssit, museon valokuvaaja)

2-3/2022

-Projektityöntekijä (6kk) aloittaa hankkeessa, valmistelutyö jatkuu

-Digitoinnin kartoitus, suunnittelu ja valmistelu; prosessien kartoitus osallistaen museon sisällä ja yhteistyökumppanien kanssa

4-12/2022

-Museon digitointi- ja verkkojulkaisusuunnitelman tuottaminen

-Suuriresoluutiokuvien tuottaminen (digitointi, valokuvaus) ja vienti kokoelmahallintajärjestelmään (mahdollinen kuvatiedostojen massalataus), kuvailutiedon ja asiasanoituksen täydentäminen

-Finna-julkaiseminen: valmistelut, julkaisujärjestyksen priorisointi, tiedotuksen suunnittelu, kokoelmanosien julkaisu hankkeen edetessä

-Hankkeen ja sen tulosten esittely alueellisille museoille loppuvuodesta 2022 (HAM Helsingin taidemuseo hoitaa Uudenmaan alueella alueellista taidemuseotehtävää, ja vuoden 2022 teemana tässä tehtävässä on kokoelmat)

Tulokset

Museon laaja digitointi- ja verkkojulkaisusuunnitelma on tuotettu, käsitelty liittyvissä yksiköissä ja toteutus aloitettu. Digitaalisten kokoelmien laatu on parantunut niin digitaalisten objektien ja reproduktioiden kuin niihin liittyvän kuvailutiedon osalta. Museo on aloittanut kokoelmien julkaisun Finnassa ja valmistelee Europeana-julkaisua. Digitaaliset kokoelmat ovat entistä saavutettavampi, tavoittavat uusi kohderyhmiä ja Finna-rajapinta mahdollistaa uusien, digitaalisten kokoelmapalveluiden kehittämisen.

Tulosten hyödyntäminen

Museon kokoelmien saavutettavuuden ja vaikuttavuuden lisääntyminen. Kun kokoelmat ovat kasvavassa määrin yleisön käytettävissä, museo kerää niihin liittyvää asiakastietoa ja

suunnittelee jatkotoimia ja -palveluita käyttäjiä osallistaen. Tuloksia, tietoa ja hyviä käytäntöjä jaetaan museon kansallisille (mm. alueellinen taidemuseotehtävä) ja kansainvälisille (mm. digitaalisen kulttuuridatan yhteistyökumppanit) verkostoille.

Mitä tiedonkeruumenetelmiä / mittareita tullaan käyttämään hankkeen tulosten osoittamiseksi?

Hankkeen tulosten osoittamiseksi käytetään kokoelmahallintajärjestelmän raportointi- ja analytiikkatyökaluja sekä Finnan käyttöanalytiikkaa ja asiakaskyselyiden tuottamaa tietoa. Hanketta esitellään yhteistyökumppaneille ja kerätään palautetta sekä kollegoilta että käyttäjiltä.

Miten hanke vastaa hakuilmoituksessa esitettyihin hakukohtaisiin myöntöperusteisiin?

Hanke perustuu museokokoelmien digitointiin ja julkaisemiseen Finna- ja Europeana-palveluissa. Avustusta käytetään aiemmin esitetyn mukaisesti digitoinnin valmisteluun, digitointityöhön ja museon liittymiseen Finna- ja Europeana-palveluihin. Hyviä käytäntöjä jaetaan alueellisen taidemuseotyön ja muiden yhteistyöverkostojen kautta museokentälle.

Hanke toteuttaa museon kokoelmapoliittisia tavoitteita laajasti kokoelmien saavutettavuuden kehittämisen osa-alueella. Laadukkaasti digitoitu ja kuvailtu digitaalinen kokoelmatieto tehostaa sekä sisäisiä prosesseja (ajantasaiset, laadukkaat digitaaliset kokoelmat osa työprosesseja) että asiakkaille tarjottavia digitaalisia palveluita.

Miten hanke vastaa hakuilmoituksessa esitettyihin, ministeriöstä myönnettävien avustusten yleisiin perusteisiin?

HAM Helsingin taidemuseo sitoutuu organisaationa ja palvelukehittämisessään edistämään tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, keskinäistä kunnioitusta ja kestäväää kehitystä. Hanke edistää HAMin kokoelmien saattamista kaikkien saataville.

Talousarvio

Avustuksella katettavat kulut

Projektihenkilön palkka sivukuluineen (6kk) 27 000e

Valokuvauspalvelut / valokuvaajan palkkiot 10 000e

Digitointiin liittyvät ostopalvelut 20 000e

= Avustuksella katettava osuus yhteensä 57 000e

Omallalla rahoituksella katettavat kulut

Kokoelma-amanuenssien palkkakulut sivukuluineen (2 henkilötyökuukautta) 9000e

Museon vakituisen valokuvaajan palkkakulut sivukuluineen (1 henkilötyökuukausi) 4500e

= Omarahoitusosuus yhteensä 13 500e